

CONSPIRAȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ÎN PERIOADA MARELUI RĂZBOI

CONSPIRACIES AGAINST ROMANIA DURING THE GREAT WAR

General-locotenent (ret.) dr. Grigore STAMATE

Rezumat: Autorul articolului analizează situația internațională din primăvara anului 1917, modul cum era privită România în cancelariile occidentale și eforturile personalităților politicii românești pentru promovarea intereselor naționale.

Sunt supuse atenției cititorului principalele documente, ce au apărut pe plan internațional, privitoare la statutul ce urma să fie rezervat României după încheierea Primului Război Mondial, precum și a eforturilor diplomației românești pentru a fi recunoscute aspirațiile legitime ale poporului român.

Cuvinte-cheie: documentele vremii și prevederile acestora; conspirații împotriva României; eforturile diplomației românești; aspirațiile legitime ale poporului român.

Abstract: The author of the article analyses the international situation in the spring of 1917, the way Romania was regarded in Western administrations and the efforts made by the remarkable personalities of Romanian politics for promoting national interests.

Moreover, the author presents the main documents that were issued internationally, regarding the statute that Romania was going to have in the aftermath of World War I and the efforts made by Romanian diplomats for the Western acknowledgement of Romanian people's rightful aspirations.

Keywords: documents of the time and their provisions; conspiracies against Romania; efforts made by Romanian diplomacy; rightful aspirations of the Romanian people

Lăsând deoparte cazurile izolate, războaiele niciodată nu s-au declanșat odată cu slobozirea primei lovituri de tun, după cum nu s-au încheiat nici când ultimul soldat a părăsit tranșeea. Sorgintea, ca și finalul oricărei conflagrații s-a hotărât, s-a amplificat sau chiar s-a deturnat dincolo de teatrul de operații, în culisele oculte ale puterilor mondiale.

Primăvara anului 1917 – denumită și „epoca pipăirii terenului în vederea încheierii păcii” a debutat cu două mari episoade în ansamblul conspirațiilor împotriva României. Primul, avându-l ca protagonist pe cumnatul împăratului Carol I al Austriei, respectiv Carol al IV-lea al Ungariei, prințul Sixt de Bourbon.

Acesta, un personaj cu trecere în rândurile protipendadei franceze, a fost însărcinat special de către monarhul Imperiului Austro-ungar să intervină pe lângă autoritățile de la Paris pentru încheierea unei păci separate cu Puterile Antantei. La o adică, chiar și fără știința aliatului principal, Germania.

Din noianul aranjamentelor, doresc să prezint doar pe cele care vizau nemijlocit soarta Regatului român. La acea dată, un stat greu încercat de eșecul bătăliilor din toamna anului 1916, cu administrația și casa regală în retragere, cu Oltenia, Muntenia și Dobrogea sub ocupație, cu armata diminuată și încă nerefăcută, cu o populație greu încercată de efectele războiului, de gerurile unei ierni năprasnice, de sărăcie și de boli.

Concret, ce le propunea Sixt de Bourbon Aliaților: România să revină la *statut quo-ul ante bellum*, fără de nici-o compensație în plus. Mai mult, la nevoie, aceasta să fie dezmembrată și împărțită, potrivit unei scheme arbitrar stabilită; avantajoasă, desigur, Austriei. În schimb, pentru o așa-zisă „echilibrare”, Sixt de Bourbon dădea asigurări privitoare la realipirea Alsaciei și Lorenei la Franța, refacerea teritorială a Belgiei, potrivit interesului francez, dar și anumite binefaceri pentru Serbia, aflată în tabăra Antantei.

Chestiunea aceasta - mă refer, îndeosebi la România - nu s-a rezumat doar la nivel de aspirație ci, profitând de relațiile apropiate cu elita politică franceză, s-a dezvoltat până la cel mai înalt nivel de reprezentare, astfel încât, primul-ministru Ribot a fost nevoit să intervină cu fermitate și să le spună tuturor că: „*Obligațiile noastre față de România sunt mai mari decât față de Serbia, fiindcă România nu a intrat în război decât pentru noi*”. La care s-au raliat și alți înalți demnitari, cu deosebire militari, care au înțeles foarte bine substratul propunerilor austriece.

Al doilea episod, și mai întunecat decât primul, a fost reprezentat de către fostul ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei, la București, contele Ottokar Czernin - la acea dată, ministru de externe al Imperiului. Un diplomat persuasiv, răuvoitor în privința României, care nu-i putea ierta afrontul la propunerile sale de aderare la Puterile Centrale și deconspirarea rețelei de spionaj, pe care, împreună cu serviciile germane ajunsese să o extindă până la nivelul politic și militar românesc de vârf. Evidențiez, în acest sens, doar pe Alexandru Marghiloman, om politic de bază, fost ministru de externe și viitor prim-ministru - cu toate încercările sale și ale unor adepți, de disculpare ulterioară - precum și pe Vasile Zottu - Șeful Statului Major General, care a fost nevoit să se sinucidă, pentru a nu se prezenta în fața Curții Marțiale; deși motivația acestui gest a fost, de asemenea, denaturată. Dar, să vedem cu ce variante opera - în defavoarea României - contele Czernin, care, în felul său duplicitar, urmărea distrugerea completă a României: fie prin alipire, fie prin spargere. Astfel, în prima variantă, propunea împărțirea României între Rusia, care să preia, în întregime, Moldova; Austro-Ungaria care să preia

Oltenia și Muntenia, iar Bulgariei i se rezerva Dobrogea. În a doua variantă, ca pentru a preveni temerea că apropierea dintre Rusia și Bulgaria ar putea fi periculoasă, propunea ca România să rămână - chipurile - ca tampon între cele două țări, prin reducerea dimensiunii sale teritoriale la un stat micuț, după modelul Monaco, care să fie plasat la Gurile Dunării. Adică, în Deltă. Surprinzător, în cea mai josnică și dușmănoasă tentativă de dispariție a unui stat european multimilenar, cu o istorie atât de îndelungată și zbuciumată, plină de învățăminte. Toate acestea nu se limitau la stadiul de simplă intenție ci, asemenea variante au constituit baza întocmirii așa-zisului „*document de la Viena*”, care a fost prezentat inclusiv Germaniei și a fost analizat, în amănunțime și la Berlin, dar și în alte cancelarii, inclusiv de peste Ocean. Și astfel „*Memoriul lui Czernin*”, după însușirea sa - cu rezerve, ce-i drept - și de către nemți, a devenit „*Documentul de la Berlin*”, ale cărui prevederi, în parte, au fost incluse și în Acordul de la Kreuznach încheiat la 18 mai între Germania și Austria. Iată și conținutul respectivului paragraf: „*În cazul când Germania își anexează Curlanda și Lituania și își alipește Polonia, atunci ea consimte că România ocupată - exclusiv Dobrogea bulgărească (până la granița de la 1913) și o fâșie teritorială până la sud de linia ferată Cernavodă-Constanța - să cadă, ca stat deosebit, în sfera de interese a Austro-Ungariei, cu garantarea participării economice a Germaniei în România*”.

Față de asemenea aberații, apare fireasca întrebare: Ce se spunea în tabăra Aliților, din care și Regatul român făcea parte. Majoritatea a fost siderată, dar au fost și unii - nu mulți - care s-au manifestat cu interes față de propunerile susmenționate. Între aceștia, îl avem în vedere pe contele francez Armand, care a prezentat contelui Revertera, un alt acolit al împăratului Austro-Ungariei un alineat, care s-ar fi vrut să fie introdus în propunerile de pace, în referire la viitorul României. Adică: „*România va fi restabilită în frontierele sale anterioare Tratatului de pace de la București din 1913*”. După cum observați, tocmai varianta prințului Sixt de Bourbon.

Poate că veți avea în intenție să credeți că acesta era doar unul dintre cei care acționau, în nume propriu, fiind - probabil - un simplu adept convertit de către Bourbon. Din nefericire însă, Armand avea abilitatea să vorbească în numele Antantei. Chiar dacă nu s-a ajuns și la o finalizare în sensul celor dorite de austro-ungari. Să reținem totuși că din partea Puterilor Centrale, cei care s-au manifestat cu rezervă față de variantele de mai sus au fost germanii. Nu pentru că ar fi fost preocupați cumva de soarta României ci, pur și simplu, pentru că, la acea dată, ei nu concepeau defel să piardă războiul, iar variantele lor aveau o cu totul altă perspectivă, pe care nu înțelegeau să o facă cunoscută și altora.

Dar, oare, ce făceau în acest timp reprezentanții Ungariei? - dintotdeauna ostilă, revanșardă și dornică să obțină cât mai mult, pe seama României. Se

rezumau ei doar la demersurile de la nivelul comun!? Nicidecum. Pe acest fond destabilizator, Ungaria desfășura o propagandă vehementă, falsă și denigratoare împotriva României, la toate eșaloanele și pe toate planurile. Cu deosebire, pentru influențarea statelor cu putere de decizie, la acea vreme. Cu deosebire, în Anglia - chiar și în Rusia - dar, mai ales, în S.U.A., unde populația era mai puțin avizată asupra realităților din această parte de Sud - Est a Europei.

În timp ce România nu dispunea de nici un fel de reprezentanță diplomatică, Ungaria își avea propriile sale organisme de presă și de propagandă în cadrul ambasadei din Statele Unite, care acționau intens pentru dezinformare, escamotare a adevărului istoric și promovarea interesului național, ca și a aspirațiilor de secole ale fostului imperiu.

Un punct extrem de nevralgic pentru România, care avea să se convingă, dureros, de aceste mașinațiuni, chiar pe timpul tratativelor Conferinței de Pace de la Paris. Căci, influența ungară asupra cercurilor reprezentative americane a fost colosală, încât mai-marii acestora declarau că „*recunoaștem aspirațiile legitime ale poporului român dar nu subscriem la propunerile sale concrete*”. Mai grav de atât, nici că se putea.

Ar fi multe de spus și despre Italia, care, ne-a trădat așteptările încă din primăvara lui 1915, ca și ulterior, la Conferința de Pace. Ca și despre Serbia, ale cărei autorități nu se mai dădeau plecate din Banat. Ca și despre Aliați, pe ansamblu, care *in corpore* au eludat Tratatul de Alianță cu România, în privința frontierei de vest. Dar, toate aceste fac parte din mersul sinuos și plin de surprize al istoriei și ne oferă atâtea și atâtea învățăminte, pe care ar fi bine să le avem permanent în atenție, De dragul acestui pământ strămoșesc, dumnezeiesc de sfânt și de frumos, ca și al acestui popor atât de minunat.

